

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

1 Gratia divina contritis crimina delet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

ut fornicationis non perducatur ad chaos, in eo legitur, lapsa fornicationis, liceat.

C. XVII. ¶ Punitur, qui hoc crimina commisit, non tamen legitimam dimittat uxorem.

Item a.

SI quis cum matre fornicatus fuerit spiritali, anathematis, ut scitis, percutitur ictibus. Similiter autem & illum percutere promulgamus, qui cum ea, quam de sacro fonte baptismatis suscepit, aut cum illa, quam ante Episcopum tenuerit, cum sacro chrismate fuerit unctus, fornicationis perpetraverit scelus: leguimam tamen, si habuit, non dimittat uxorem.

9 pars. Quos 2 enim Deus conjunxit, iudex sua auctoritate separare non debet.

¶ Cum matre] Sic in Pannormia, & apud Irenem p. 9. e. 36. sed apud eundem p. 1. c. 13. legitur: si quis cum commatre, sicut etiam in concilio Vnormaciensi.

¶ Quos enim] Hac non sunt in Vnormaciensi, neq. apud Irenem, sed sere eadem in Pannormia.

C. XVIII. ¶ Non homo separat, qui pœna condemnat.

Quoniam Hidorus hoc aliter intelligat, dicens.

Quos & Deus conjunxit, homo non separat. Quare si quomodo subaudi violenter, sine lege, absque ratione, quos Deus conjunxit, homo non separat. Non enim homo separat, quos pœna condemnat, quos reatus acculat, quos maleficium coardat.

Verum hoc pro his dictum intelligitur, quos iudices sacrali pro suis sceleribus legum severitate percussit, quos vel morte puniunt, vel deportari jubent.

C. XIX. ¶ De eodem.

Item ex Concilio Toletano VI. c. 8.

Antiqui d. & sanctissimi est patris sententia Papæ Leonis, ut is, qui in ætate adolescentia positus, dum mortis formidat casum, pervenerit ad penitentiam remedium, si conjugatus forte & fuerit incontinentis, ne postea adulterii lapsum incurrat, redeat ad pristinum conjugium, quousque possit adipisci temporis maturitate continentiam statum: quod nos sicut de viris, ita de feminis æquo modo censemus. Non quidem hoc generaliter, & canonicè est præceptum, sed constat à nobis pro humana fragilitate indulgum. Et duratur ratione, ut si is, qui penitentiam non est legibus deditus, ante ab hac vita decesserit, quam ex consensu ad continentiam unus eorum fuerit regressus, superstiti non liceat denuo ad uxoris transire amplexus. Si autem illius vita extiterit superstes, qui non accepit absolutionem penitentiam, nubat, si se continere non potest, & alterius confortio fruatur uxoris. Quod de utroque sexu quomodo à nobis manifestum esse debet: ita videlicet, ut in omnibus sacerdotis expectetur ordinatio, ut iuxta quod aeternam aptam perpexerit, penitentiam, absolutionis, vel distinctionis tribuat legem.

¶ Vnus eorum] In antiquis conciliorum editionibus est, eorum unde: in uno Vaticano codice, alter eorundem: in codice Lucensi regno, ad continentiam eorum fuerit. In posterioribus autem Colonensibus editionibus, alter ad continentiam eat, unde fuerit regressus. Inq. in tanta varietate retenta est vulgata lectio Gratiani, qua est in manus scriptis quos, ipsius exemplaribus.

a al. Idem. b In eodem concilio, cap. 34. In part. 1. c. 131. & part. 2. cap. 26. Pannorm. l. 7. c. 6. c. Matth. 19. d. Sup. ad. in adolescentia. e. al. est fort. f. al. benedictionem. g. al. alterius.

TRACTATUS DE

Penitentia.

QVÆSTIO III.

Hæbreiter decursi, in quibus extra negotium sum quantum evagati sumus, ad propostam quaestione pertractandam (qua quaeritur.

DISTINCTIO I.

Vtrum sola cordis contritio, & secreta satisfactio, vel etiam confessio quibus, possit Deum satisfacere, & redimere. In quibus etiam quæritur, an confessio sine contritione, & satisfactione, & sacerdotali iudicio posse promoveri, juxta illud, ubi dicitur super Lucam ad cap. 22.

Gratianus ad explicandam hanc tertiam quaestionem attulit. Quam per longam tractationem, qui non solum in septem distinctiones diversificat. In antiquioribus etiam pluribus nullis est distinctionum separata: in aliquibus vero margine tantum est, distinctio prima, secunda, &c.

¶ Vtrum sola] Hac conjuncta sunt cum separata, quemadmodum in pertractatis suis conjuncta, ad hanc conclusionem.

C. I.

Petrus a doluit & flevit, quia erravit, ut homo, in invento, quid dixerit, invento, quod fuerit, licet mas ejus lego, satisfactionem non lego.

C. II.

Lachrymæ & lavent delictum, quod voce pudor confiteri.

¶ Item] Sequatur, Joannes Chrysostomus, quem hæc ipsa omnino verba non sunt inveniunt. Sed post hoc brogam post ultima verba capituli præcedentis sequitur, quod defendi non potest, abolveri potest. Lachrymæ delictum, &c. & Ambrosium ita quoque interpretatur.

C. III.

Sacrificium & Deo spiritus contribulatio, cum humilitate Deum non despicimus.

C. IV.

Dixi d. confitebor ad verum me iniquitatem meam Domino, & tu remisisti impietatem peccatorum meorum.

C. V.

Quod Augustinus exponens ait. Magna & pietas Dei, ut ad solam penitentiam peccata dimiserit. Nondum pronuntiat, & tamen Deus jam audit in corde, quia ipsum dicitur, si quoddam pronuntiare est. Votum enim penitentiam reputatur.

¶ Intium usq. ad vers. Nondum, est Callidus, qui in glossa ordinatus, & magister. Quæ veri sequuntur, in parte sunt ex B. Augustino.

C. VI.

Quis si non dicam rapere, sed arreptæ uxoris modo jungendi causa matrimonii sacramento gines ausus fuerit, capitali pœna feriat.

C. VII.

¶ Item lib. 2. tit. de postulando Imp. Leo & Anastasius Nicænas Presbitero præter. Nemo vel in foro magnitudinis suæ, vel in populari iudicio, vel apud quemquam ipsius auctoritatis dat ad togarum confortium, nisi sacrosanctis ecclesiæ religionis fuerit imbutus myricis. Si vero aliquid quoquo modo, vel quadam malitiositate

a Sent. 4. dist. 17. Luc. 22. b In d. d. c. P. d. P. d. 31. e. Gloss. in d. in eam deum ex August. & f. d. f. d. 31. f. q. 1. qui bona, vest. magis pœna. g. In 3. & cod. Theod. l. 9. tit. 23. l. 2. §. 1. f. qui non dicitur. h. In d. d. l. 7. c. 4. P. l. 4. tit. 23. g. al. dicitur.

atum, vel attentatum fuerit, officium quidem sublimitatis centum librarum auri iacturam pro condemnatione sustineat.

C. VIII.

Item A. A. ibidem continetur. Quicunque a iustus fuerit contra providum nostram... officium advocacionis per subreptionem accipere, & prohiberi patrociniis praestitit, ab advocacionis officio remouet. stylum proscriptio...

C. IX.

Item ibi p. cod. tit. ad legem Iuliam maiestatis leg. Quisquis cum milibus, &c. cogitauerit (eadem enim... voluntatem sceleris, qua effectum puniuntur) ipse quidem, &c.

C. X.

Impp. Valentin. Valens, & Gratianus. Quis necandi infantis piaculum aggressus, aggressus... de his sit capitali supplicio esse puniendum.

C. XI.

Impp. Gratianus, Valentinianus, Theodosius, & Arcadius. Si forte mulier marito mortis parasse insidias, vel... generi voluntatem sceleris, qua effectum puniuntur, vel si forte maritus eodem modo infectetur...

C. XII.

Item ff. tit. de injuriis, l. sed est questio. Si quis uxor feminam, quam masculum, siue ingenuam, siue libertinam, impudicos facere attentaverit, injuriam tenebitur. Sed & si serui pudicitiam attentata fuerit, injuriam f. locum habet. Attentari pudicitiam dicitur, cum id agitur, ut ex pudico impudicus fiat. Nam scilicet iniuriarum tenetur, qui fecit injuriam, hoc est, qui percutit, verum ille quoque continetur, qui dolo fecit, vel qui curauit, ut cui mala pugno percute...

C. XIII.

Item leg. Apud Labeonem. Si quis pulvis quidem non est, verum manus... adhaerens cum levat, & sepe teritur est, quasi vapularum non tamen percussit, ut in injuriarum actione...

C. XIV.

3 pars. Contra titulo h. de poenis. Quis poenam nemo patitur.

C. XV.

Item titulo de extraordinariis criminibus. Offensiones alienarum nuptiarum, itemque matris... interpellatores, etsi effectu sceleris potius non possunt, propter voluntatem tamen perniciosae libidinis extra ordinem puniuntur. & ff. Qui pue...

a. Item tunc quibus] orig. b. Sup. 6. qu. 1. si quis. c. Ed. lib. tit. de lib. continent. d. Ibid. e. Lib. 47. dig. de iur. i. f. al. in iuramentum alio. g. Ibid. l. r. r. Ibid. h. Ibid. l. r. r. Ibid. i. al. patitur. k. Lib. 47. tit. 1. l. 1.

ro stuprum (abducto ab eo, vel corrupto comite) persuaserit, aut mulierem, puellamve impellerit, qui de impudicitis gratia fecerit, domum i. praebuerit, protinusve, quo is persuadeat, dederit, perfecto flagitio, puniri capite, imperfecto, in insulam deportatur. Corrupti comites summo supplicio afficiuntur. ¶ Domum] Sic etiam in sententia Pauli, lib. 5. tit. 4. vers. qui puero, sed in Pandectis a Florentinis legitur, domum.

C. XVI.

Item titulo de furtis. Vigilaris est quæstio, an is, qui ex acervo frumenti modium sustulit, totius rei furtum faciat, an verò ejustantum, quod abstulit. Otilius totius acervi furem esse putat. Nam & qui aurem alicujus tetigit (inquit Trebatius) totum eum videtur tetigisse. Proinde & qui dolium aperit, & inde parum vini abstulit, non tantum eius, quod abstulit, verum totius b. furtum videtur fecisse. Sed verum est in tantum eos furti actione teneri, quantum abstulerunt. Nam & si quis armarium, quod tollere non poterat, aperuerit, & omnes res, quæ in eo erant, contrectaverit, atque ira discesserit, deinde reversus unam ex his abstulerit, & antequam se reciperet, quò destinauerat, deprehensus fuerit, ejusdem rei & manifestus, & nec manifestus fur erit. Sed & si quis segetem ante e lucem fecat, & contrectat, ejus, quod fecat, manifestus, & nec manifestus fur est. ¶ Ante lucem] In Pandectis Florentinis legitur, sed & qui segetem luce fecat.

C. XVII.

Item lib. 2. tit. Quod quisquis juris, l. 1. Hæc autem verba: [Quod statuerit, qui jurisdictioni præest] cum effectu accipimus, non verbobonus: & ideo, si cum velle statuere, prohibitus sit, nec effectum decretum habuit, cessat editum. Nam [Statuit] verbum rem perfectam significat, & consummatam injuriam, non coeptam.

C. XVIII.

Poenæ (sicut in ff. c. tit. de poenis legitur,) legum interpretatione molliendæ sunt potius, quàm exasperandæ. Atque tales poenarum casum non excedunt, sed quæ de rapto virginum, vel ad vitium, seu de crimine inoffensum, vel de Sicariis dista sunt, favore religionis & fidei, atque proinde poenæ admodum intractabiles sunt. Injuriarum verò pro carum varietate multipliciter quæ res fieri potest. Varietas itaque criminum, varietatem inducit poenarum.

C. XIX.

Unde in Digestis d. tit. de poenis. Ut facta puniuntur, ut furta, cadentesque; aut dips. facta, ut convitia, & infidæ advocaciones; aut scripta, ut falsa, & famosi libelli; aut consilia, ut conjurationes, & latronum conscientia, quousque alios suadendo juvissit, sceleris est instar. ¶ Sed hæc quatuor genera consideranda sunt septem modis, causa, persona, loco, tempore, qualitate, quantitate, eventu. Causa, ut in verberibus, quæ impunita sunt a magistro illata, vel parente: quoniam emendationis, non injuriæ gratia videntur adhiberi. Puniantur, cum quis per iram ab extraneo pulsatus est. Persona dupliciter spectatur, ejus qui fecit, & ejus qui passus est. Aliter enim puniuntur ex eisdem facinoribus servi, quàm liberi, & aliter, qui quidquam in Dominum, parentemve ausus est, quàm qui in extraneum, in magistrum, vel in privatum. In hujusmodi consideratione, ætatis quoque ratio habeatur. Locus facit, ut idem, vel furtum, vel sacrilegium sit, & capite luendum, vel minore supplicio. Tempus discernit emanforem a furtivo i. & effractorem, vel furem diurnum a nocturno. Qualitate, cum factum vel atrocius, vel levius est: ut furta manifesta a nec manifestis

a. Lib. 47. dig. tit. 2. l. 2. b. totius videtur fur esse] orig. c. Lib. 48. dig. tit. 19. l. 42. d. Ibid. l. 1. k. k. p.

C. XXVIII. ¶ Occidit, qui ad nocendum moratur.

Item de iis contra falsum, c. 23. ¶ Omnidium a lege vetitum, putabatur non aliud esse, nisi corporis perceptio. Aperuit ergo Dominus, ut iniquum motum ad nocendum fratri, in homicidio gerere ceperat.

C. XXIX. ¶ Furti tenentur, qui solo timore non furantur. Item Augustinus lib. 20. hom. hom. 28.

¶ Non facis furtum, quia times, ne videaris, intus fecisti, in corde fecisti: furti tenentur, & alibi dicitur.

C. XXX. ¶ Non deo minus de lingua, cui sola adhibetur facultas. Item de libro arbitrii, lib. 1. c. 23.

¶ Inimicum non coningat facultas concumbendi cum uxore uxoris, planum tamen aliquo modo fit in concupiscentia, si potest deinde, factum esse, non minus est, quam si in ipso facto deprehenderetur. Item, si aliter resistat. ¶ Voluntas i remuneratur, magis. Voluntas autem in cordis contritione est, oportet veritate confessione.

¶ Voluntas i Haecque ad finem sunt ex homilia 26. operis in scriptis in Mattheo. Item de veritate cordis contritione, non veritate confessione peccata dicitur.

C. XXXI. Item Propter lib. de vita contemplativa. ¶ Inimicum, quorum peccata humanam notitiam avertit, nec ab ipse confessi, nec ab aliis publicata, si non voluerint emendare noluerint, Deum, quem a se habent, ipsum habituri sunt & ultorem. Et quid in peccato humanum vitare iudicium, cum, si in malo suo permittatur, ita sit in aeternum, Deo retribuenti. Quod si ipsi sibi iudices sunt, & veluti sui iudicantur, hic in se voluntariam poenitentiam exercitum animam deificationis exercent, temporalibus poenitentibus exterius supplicia, & lachrymis ex vera cordis compunctione fluentibus relinquantur tamen in ignis in caecis.

C. XXXII. Et infra ibidem. ¶ Inimicum Deum sibi placabunt illi, qui non humano iudicio, sed ultrò crimen agnoscunt: qui autem illud confessionibus produunt, aut nescientibus (quales occulti sunt) ipsi in se voluntaria excommunicationis sententiam ferunt, & ab altari, cui ministrant, non animo, sed officio separati, vitam suam in magnum mortuum plangunt, certi, quod reconciliati illi officio ponitur fructibus Deo, non solum a peccatis recipiant, sed etiam civis supernae civitatis effecti, ad ipsius imperpetua perveniant.

¶ Inimicum veritas exemplaribus caput hoc consensum est. Item, in novissimo autem reliqua etiam usque ad cap. Mediana.

¶ Item. Nec idem probatur auctoritate illa prophetica: c. 1. Iniqua peccata peccator fuerit concepsit, & ingenitum, &c. Item, non dicitur, nisi confessus fuerit, sed tamen: [Conversus fuerit, & non morietur.] Hoc etiam Propheta fuit.

C. XXXIII. ¶ Scindite corda vestra, & non vestimenta.

¶ Item de iis contra falsum, c. 23. ¶ Omnidium a lege vetitum, putabatur non aliud esse, nisi corporis perceptio. Aperuit ergo Dominus, ut iniquum motum ad nocendum fratri, in homicidio gerere ceperat.

C. XXXIV. ¶ Confessio est sententia ista ex verbis Iohannis, cap. 2. & Zachariae, cap. 1.

¶ Confessio b autem dicitur, quasi cordis undaque verso. Si autem ex nostrum iudicium a malo ad Deum vertitur, mox sua confessionis functione meretur, ut Deus ab ira sua ad misericordiam converteretur peccati propter indulgentiam, cuius c. primo preparabat remissionem. Unde dicitur intelligi, quod etiam ore tacente veniam confitegi possimus. Hinc d. etiam de peccatis, quibus Dominus praecipit, ut ostenderent se sacerdotibus, in iudicio, antequam ad sacerdotem venire, mandati sunt. Ex quo factum mirum datur intelligi, quod antequam sacerdotibus ora nostra ostendamus, ad nos peccata nostra confiteamur, a sepe peccati mandamus. Hinc e etiam Lazarus vivus de monumento prodit: non prius de monumento est eductus, & postea a Domino suscitatus: sed lapide remoto, quia monumentum claudabatur, in sepulchro revoxit, & factus vivus prodit. ¶ Hinc e etiam, ut Dominus ostendat, quod non sacerdotali iudicio, sed largitate divina gratia peccator emendatur, deorsum vengendo emendatur, & postea sacerdoti sacrificium ex lege offerre praecipit. Leprosus enim tangitur, cum respicitur dicitur pietati mens peccatorum illustrata compungitur. Unde e post triannu negotiatione Petrus, Domino cum resuscitante, profudit amaras lachrymas, quibus culpam negotiationis sua diluit. Leprosus semetipsum sacerdoti representat, dum peccatorum suorum sacerdoti poenitentiam confitetur. Sacrificium ex lege offert, dum satisfactionem ecclesiae iudicio sibi impostam sibi exequatur. Sed antequam ad sacerdotem perveniat, emendatur, dum per contritionem cordis ante confessionem ore peccata venia indulgetur. Hinc etiam medici negantur suscitare aliquem, ut resuscitatus confiteatur: dum per Prophetam h. dicitur, [Nunquid medici resuscitant, & confitentur tibi?] Item i. [A mortuis, ut auctoritas ait, perit confessio, vel ab eis, qui non est.] Unde poenitentem ille, qui timore otiosa territus excedit, [Domine, ke ne in sudore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me.] postea supplicans agetur: [salvum me fac propter misericordiam tuam, quoniam non est in morte, qui memoret se tui: in inferno autem nullus tibi confitebitur.] Si ergo nullus confitebitur, nisi resuscitatus, nemo autem vivit, qui non sit peccatorum damnatione dignus, parit, quid autem quibus confiteatur, peccata a rectis, sua praevocantibus, quo aeterna sibi debebantur supplicia, per gratiam interne compunctionis absolvitur. ¶ Item, si antequam quisque confiteatur, & Domino resuscitatus, vel resuscitatus vivit, dum confiteatur, vel post resurrectionem iterum mortuus est, & confiteatur. Sed sicut antequam resuscitaretur mortuus, confiteri non poterat, sic post resurrectionem mortuus confiteri non valet. Restat ergo ut resuscitatus vivat, dum peccatorum confiteatur. ¶ Habet itaque suscitatorum suum sibi praesentem, sic inhabitantem.

C. XXXV. ¶ Unde Augustinus. ait in Psal. 50. Resuscitatus corpore vivit absente suscitatore. Non aurem sic resuscitatus in anima.

¶ In glossa ordinaria in Psal. 50. vers. Deus docuisti, m. vers. mirabilia. ex Augustino haec asseruntur: Quid mirabilius, quam mortuos suscitare? Suscitatus corpore vivit etiam absente suscitatore, non sic suscitata anima sine Deo:

a Ioh. 2. & Zach. 2. b Sont. ibid. c al. eni. d Luc. 17. e Ioh. 21. f Matth. 27. g Luc. 23. h Psal. 57. Gregor. in Psal. psalmi. i Eccles. 17. k Psal. 6.

kk

Offendit in contritione cordis, que in eisdem fessione intelligitur, non in confessione ore, que parit est exteriori satisfactioni, quam fessioem usum nominavit, a parte tamen intelligit, peccata dimittit.

C. XXXIV. ¶ Hinc etiam per eundem Prophetam a. Dominus ait.

¶ Convertimini ad me in toto corde vestro, & convertar ad vos.

¶ Confessio est sententia ista ex verbis Iohannis, cap. 2. & Zachariae, cap. 1.

¶ Confessio b autem dicitur, quasi cordis undaque verso. Si autem ex nostrum iudicium a malo ad Deum vertitur, mox sua confessionis functione meretur, ut Deus ab ira sua ad misericordiam converteretur peccati propter indulgentiam, cuius c. primo preparabat remissionem. Unde dicitur intelligi, quod etiam ore tacente veniam confitegi possimus. Hinc d. etiam de peccatis, quibus Dominus praecipit, ut ostenderent se sacerdotibus, in iudicio, antequam ad sacerdotem venire, mandati sunt. Ex quo factum mirum datur intelligi, quod antequam sacerdotibus ora nostra ostendamus, ad nos peccata nostra confiteamur, a sepe peccati mandamus. Hinc e etiam Lazarus vivus de monumento prodit: non prius de monumento est eductus, & postea a Domino suscitatus: sed lapide remoto, quia monumentum claudabatur, in sepulchro revoxit, & factus vivus prodit. ¶ Hinc e etiam, ut Dominus ostendat, quod non sacerdotali iudicio, sed largitate divina gratia peccator emendatur, deorsum vengendo emendatur, & postea sacerdoti sacrificium ex lege offerre praecipit. Leprosus enim tangitur, cum respicitur dicitur pietati mens peccatorum illustrata compungitur. Unde e post triannu negotiatione Petrus, Domino cum resuscitante, profudit amaras lachrymas, quibus culpam negotiationis sua diluit. Leprosus semetipsum sacerdoti representat, dum peccatorum suorum sacerdoti poenitentiam confitetur. Sacrificium ex lege offert, dum satisfactionem ecclesiae iudicio sibi impostam sibi exequatur. Sed antequam ad sacerdotem perveniat, emendatur, dum per contritionem cordis ante confessionem ore peccata venia indulgetur. Hinc etiam medici negantur suscitare aliquem, ut resuscitatus confiteatur: dum per Prophetam h. dicitur, [Nunquid medici resuscitant, & confitentur tibi?] Item i. [A mortuis, ut auctoritas ait, perit confessio, vel ab eis, qui non est.] Unde poenitentem ille, qui timore otiosa territus excedit, [Domine, ke ne in sudore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me.] postea supplicans agetur: [salvum me fac propter misericordiam tuam, quoniam non est in morte, qui memoret se tui: in inferno autem nullus tibi confitebitur.] Si ergo nullus confitebitur, nisi resuscitatus, nemo autem vivit, qui non sit peccatorum damnatione dignus, parit, quid autem quibus confiteatur, peccata a rectis, sua praevocantibus, quo aeterna sibi debebantur supplicia, per gratiam interne compunctionis absolvitur. ¶ Item, si antequam quisque confiteatur, & Domino resuscitatus, vel resuscitatus vivit, dum confiteatur, vel post resurrectionem iterum mortuus est, & confiteatur. Sed sicut antequam resuscitaretur mortuus, confiteri non poterat, sic post resurrectionem mortuus confiteri non valet. Restat ergo ut resuscitatus vivat, dum peccatorum confiteatur. ¶ Habet itaque suscitatorum suum sibi praesentem, sic inhabitantem.

C. XXXV. ¶ Unde Augustinus. ait in Psal. 50. Resuscitatus corpore vivit absente suscitatore. Non aurem sic resuscitatus in anima.

¶ In glossa ordinaria in Psal. 50. vers. Deus docuisti, m. vers. mirabilia. ex Augustino haec asseruntur: Quid mirabilius, quam mortuos suscitare? Suscitatus corpore vivit etiam absente suscitatore, non sic suscitata anima sine Deo:

a Ioh. 2. & Zach. 2. b Sont. ibid. c al. eni. d Luc. 17. e Ioh. 21. f Matth. 27. g Luc. 23. h Psal. 57. Gregor. in Psal. psalmi. i Eccles. 17. k Psal. 6.

kk

¶ Item de iis contra falsum, c. 23. ¶ Omnidium a lege vetitum, putabatur non aliud esse, nisi corporis perceptio. Aperuit ergo Dominus, ut iniquum motum ad nocendum fratri, in homicidio gerere ceperat.

C. XXXVI. ¶ Non facis furtum, quia times, ne videaris, intus fecisti, in corde fecisti: furti tenentur, & alibi dicitur.

C. XXXVII. ¶ Non deo minus de lingua, cui sola adhibetur facultas. Item de libro arbitrii, lib. 1. c. 23.

¶ Inimicum non coningat facultas concumbendi cum uxore uxoris, planum tamen aliquo modo fit in concupiscentia, si potest deinde, factum esse, non minus est, quam si in ipso facto deprehenderetur. Item, si aliter resistat. ¶ Voluntas i remuneratur, magis. Voluntas autem in cordis contritione est, oportet veritate confessione.

¶ Voluntas i Haecque ad finem sunt ex homilia 26. operis in scriptis in Mattheo. Item de veritate cordis contritione, non veritate confessione peccata dicitur.

C. XXXVIII. ¶ Inimicum, quorum peccata humanam notitiam avertit, nec ab ipse confessi, nec ab aliis publicata, si non voluerint emendare noluerint, Deum, quem a se habent, ipsum habituri sunt & ultorem. Et quid in peccato humanum vitare iudicium, cum, si in malo suo permittatur, ita sit in aeternum, Deo retribuenti. Quod si ipsi sibi iudices sunt, & veluti sui iudicantur, hic in se voluntariam poenitentiam exercitum animam deificationis exercent, temporalibus poenitentibus exterius supplicia, & lachrymis ex vera cordis compunctione fluentibus relinquantur tamen in ignis in caecis.

C. XXXIX. Et infra ibidem. ¶ Inimicum Deum sibi placabunt illi, qui non humano iudicio, sed ultrò crimen agnoscunt: qui autem illud confessionibus produunt, aut nescientibus (quales occulti sunt) ipsi in se voluntaria excommunicationis sententiam ferunt, & ab altari, cui ministrant, non animo, sed officio separati, vitam suam in magnum mortuum plangunt, certi, quod reconciliati illi officio ponitur fructibus Deo, non solum a peccatis recipiant, sed etiam civis supernae civitatis effecti, ad ipsius imperpetua perveniant.

¶ Inimicum veritas exemplaribus caput hoc consensum est. Item, in novissimo autem reliqua etiam usque ad cap. Mediana.

¶ Item. Nec idem probatur auctoritate illa prophetica: c. 1. Iniqua peccata peccator fuerit concepsit, & ingenitum, &c. Item, non dicitur, nisi confessus fuerit, sed tamen: [Conversus fuerit, & non morietur.] Hoc etiam Propheta fuit.

C. XL. ¶ Scindite corda vestra, & non vestimenta.

¶ Item de iis contra falsum, c. 23. ¶ Omnidium a lege vetitum, putabatur non aliud esse, nisi corporis perceptio. Aperuit ergo Dominus, ut iniquum motum ad nocendum fratri, in homicidio gerere ceperat.

deus eius. Ego amplius adhuc locum presentem...

Et cetera... Origines ad...

C. XLVI.

Item Ambrosius lib. 1. de penitentia, c. 4. Sicut Adama faciam te...

Capitulum hoc ut est apud Gratianum...

C. XLVII.

Item Ambrosius in lib. de Paradiso, c. 14. Venialis est...

C. XLVIII.

Item Ambrosius eod. lib. 1. de penitentia, c. 11. Interit spolio...

C. XLIX.

Item Leo Episcopus Thaurorum Forojulienis Episcopo...

7. 1. a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. u. v. w. x. y. z.

minum pervenirent: sic divina bonitatis profectis...

Hic d. autem qui in tempore necessitatis...

Item Ambrosius lib. 1. de penit. c. 1. Nemo potest bene agere penitentiam...

Item Ambrosius lib. 2. de Carn. & Abel, c. 4. Verbum Dei g. dimittit peccata...

Idem in eod. 1. lib. de penit. c. 3. Potest fieri b. ut aliquis victus supplicis sermone...

Idem in eod. 1. lib. de penit. c. 3. Potest fieri b. ut aliquis victus supplicis sermone...

Idem in eod. 1. lib. de penit. c. 3. Potest fieri b. ut aliquis victus supplicis sermone...

Idem in eod. 1. lib. de penit. c. 3. Potest fieri b. ut aliquis victus supplicis sermone...

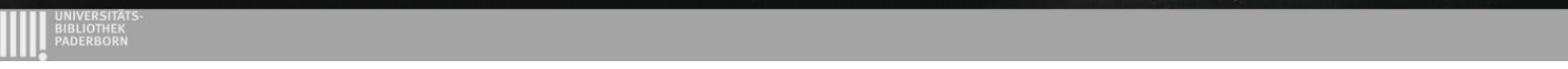
Idem in eod. 1. lib. de penit. c. 3. Potest fieri b. ut aliquis victus supplicis sermone...

Idem in eod. 1. lib. de penit. c. 3. Potest fieri b. ut aliquis victus supplicis sermone...

Idem in eod. 1. lib. de penit. c. 3. Potest fieri b. ut aliquis victus supplicis sermone...

Idem in eod. 1. lib. de penit. c. 3. Potest fieri b. ut aliquis victus supplicis sermone...

Idem in eod. 1. lib. de penit. c. 3. Potest fieri b. ut aliquis victus supplicis sermone...

atletas suos, quos viderit gravibus paulisper cessasse supplicis, sine venia patitur manere? Nunquid & non habebit remuneracionem laboris, qui etiam quos projecit, non in æternam projecit? & infra cap. 6. ¶ Dicit b. Petrus exultanti, ne eius pedes lavares. [Nisi laveris tibi pedes, non habebis partem mecum.] Quod ergo isti possint consortium tecum habere, qui claves regni non suscipiant, negantes, quod dimittere peccata debeant? Quod recte quidem fatentur de se. Non enim habent Petri hereditatem, qui Petri sedem non habent, quam impio divisione discerpunt. & cap. 33. ¶ Agriudo carnis peccatum repellit, luxuria autem carnis, culpam abolet. Illuditur ergo diabolus, ut se ipse mortu suo vulneret, & contra se armet, quem debilitandum putavit. & infra. ¶ Quod nocet corpori, juvat Spiritum. & lib. 2. cap. 3. ¶ Sicut semel pro omnibus immolatus est Christus: ita quotiescunque peccata donantur, corporis ejus sacramentum sumimus, ut per sanguinem ejus fiat peccatorum remissio. Ergo evidentissimi Domini predicacione mandatum est etiam gravissimi criminis reis, si extorto corde & manifesta confessione peccati poenitentiam agant, sacramenti celestis gratiam refundendam.

¶ Sedem] Apud B. Ambrosium legitur, fidem, quod ob gressum non est fructuatum, sed multa alia sunt emendata.

C. LIII.
Idem lib. 2. de poenitentia, c. 7.
¶ **Q**uamvislibet ergo mortui fœtor, aboletur omnis, ubi sacrum redoleverit unguentum: & furgit resuscitatus: & solvi jubentur ejus vincula, qui adhuc in peccato est: tollitur velamen de facie ejus, quod veritatem gratiæ, quam acceperat, obumbrabat. Sed quia venia donatus est, revelare faciem, aperire vultum jubetur. Non habet enim quod erubescat, cui peccatum remissum est. In tantaverò Domini gratia, tantoque divini muneris miraculo cum oporteret universos facti ad commovebantur impii, & adversus Christum concilium congregabant, Lazarum quoque interficere volebant. Nonne meritò eorum successores vos fore cognoscitis, quorum duritia hæredes estis? Nam & vos indignamini, & contra ecclesiam congregatis concilium, quia videtis mortuos in ecclesia reviviscere, & peccatorum indulgentia venia resuscitari. Itaque (quod in vobis est) per invidiam rursus vultis interficere suscitatos. Sed Iesus non revocat beneficia, imò cumulo sua liberalitatis amplificat, revisit sollicitè suscitatum, & celebrata resurrectionis gratia lætus ad cenam venit, quam ei sua preparavit ecclesia, in qua ille qui fuerat mortuus, unus inter discumbentes cum Christo invenitur.

¶ Solvi jubentur] In originali impresso legitur, & solvere jubentur ejus vincula, quæ adhuc in peccato sunt, & tollere velamen, &c. Alia verò ex eodem sunt emendata, & addita nonnulla.

C. LIV.
Idem ibidem, cap. 9.
¶ **I**s potestatis sive gratiam negat, (quæ in remissione peccatorum est,) qui ecclesiam eius potestatem diabolo sicut fultum suffragio vindicarent. Eosque asserit diabolo uti Spiritu qui separarent ecclesiam Dei: in omnium temporum hæreticos & schismaticos comprehendere, quibus indulgentiam negat: quia omne peccatum circa singulos est, ac universis. & infra cap. 7. ¶ Quid mirum, si salutem negatis illis, qui vestram recusat? licet & illi nihil a vobis differant, qui a vobis poenitentiam petunt. Arbitror enim quod etiam Iudas potuisset tanta Dei miseratione non excludi a venia, si poenitentiam non apud Iudæos, sed apud Chri-

a. Psal. 76. b. Ieron. 13. c. al. gerant. d. Ieron. 2. e. al. celebrata. f. Anst. l. 1. c. 177.

stus gessisset a. & paulo post. ¶ Qui legit poenitentiam non solum diluere lacrimis debet peccatum suum, sed etiam emendationibus factis operire, & regere delicta peiora, ut non imputetur ei peccatum.

¶ **¶** Diabolico] Adhuc hinc sunt nonnulla ex B. Ambrosio que desse videntur. Antea enim legitur, qui potestatem diabolo Spiritu separant ab ecclesia Dei omnium, &c.

¶ **¶** Ac universos] In originali est, hoc in universis ob gressum non est veniatum.

¶ **¶** Licet & illi] In aliquot vetustis codicibus, & cap. 7. legitur, licet illi nihil differant. Sed ante hanc editionem fuisse, ut in vulgato Gratiani.

C. LV.
Idem in eod. 2. libro, c. 9.
¶ **N**onnulli idèd potunt poenitentiam, ut habentur reddi communionem velint. Hinc non solum cupiunt, quàm face deo em ligare. Sed etiam conscientiam non exuunt, sed et deorsum duntaxat capere est. [Nolite & sanctum dare canibus, immicetis margaritas vestras ante porcos.] hoc est, mundis Spiritibus a sacra communione non recipienda consortia.

C. LVI.
Idem ibid.

¶ **S**unt qui arbitrentur hoc esse poenitentiam, sed neant à sacramentis celestibus. Hi frivolum dicunt, quos poenam præsentem sibi, detractionem medium, quos vel poenam suam conveniret dicit, quia celestis fraudarentur gratia. & cap. 11. ¶ **¶** autem inveni, qui innocentes servaverunt, quos congrue cogerint poenitentiam, ubi & sequenti bitio dignitatis, ubi vini effusio, ubi spiritus corporis jugalis usus. Renuntiandum sculo est, famuloque strandus orationibus, vivendum in, ut in tantum hinc moriatur usui, seipsum sibi homo impio, hinc tunc muretur. & infra cap. 11. ¶ Nemo innocens poenitentiam arrogare sibi debet auctoritatem in seipso, sed sacramentorum: quia scriptum est: [Poenitentiam poenitentiam, & eo agendam tempore, quo culpa delictorum luxuria, & in capivitate peccati positus, remissionem, non usurpatorem esse debere. Nam si magis poenitentiam accedere gestierint, ut cognitionem mysteriorum hauriret, dicitur: [Solve calcamentum pedum tuorum: quando magis nos anime nostræ poenitentiam vinculis corporalibus, & gressus omnes manuum tuarum debemus absolere? & paulo superius. ¶ **¶** quod tam summo doloris, quam si unquam poenitentiam sub capivitate peccati recordatur unde Iudas, atque unde deciderit, & quod ad corpus a, poenitentia ab illa speciosa, & pulchra divina corpore poenitentione desereret.

¶ **¶** Vbi acquirendæ] Erant veteres B. Ambrosii ambatio dignitatis, ubi vini effusio, vel ipsa corporis jugalis usus? Sed gressus, in vest. acquirendæ, poenitentiam mendaretur. Multa autem alia sunt emendata.

¶ **¶** Veni tali vita] In originali est, ut in illi hinc poenitentiam usui. Sed gressus ad poenitentiam, ut in originali.

C. LVII.
Non Cyprinus Episcopus lib. 4. cap. 2. ad Ieron.

¶ **M**ror autem quosdam sic oblitatos esse, quosdam non putent lapsis poenitentiam, sed

a. al. gressus. b. abest aborig. c. Ieron. 2. d. impoentiam e. al. peccato. Ecd. 1. Gen. 4. fructu delicti. f. Diabolus g. Exod. 3. Alt. 12. h. si corporata arg. turpiss.

...si convertatur, & ignoscit Deus, & relinquat post se hunc... Item ad Rusticum Narbonensem Episcopum... Penitentia est, que dilata est, cum fructu... Item Augustinus in sermone de penitentia... Non b sufficit mores in melius commutare... Novit Dominus mutare sententiam... Item Leo Papa, epist. 90. ad Rusticum... Quod si quidem est delicti iuste & expulsi... Item Hieronymus in c. l. i. l. i. Quod si sanctus & sacerdos est, & comedit...

C. LXI.

Hinc etiam Leo Papa ait epist. 78. ad Episcopos Campaniam.

Sufficit et penitenti et illa confessio, que primam Deo offertur, tum etiam sacerdoti, qui pro delictis penitentium precator accedit.

a aliter et satisfactio. b Daniel. 4. c alit. rationali. d Dan. 9. e Iuam. 11. f Iuam. 11. g Luc. 17. h Matth. 9. i Marc. 2. Matth. 9. k Luc. 24. l Matth. 8. Marc. 1. Luc. 5. m Marc. 16. Luc. 18. n Luc. 7. Iuam. 11. o Psal. 31. p Psal. 68. q Gios. 1. m. l. & ordm. ubi ex Augustin. Sentent. 4. distim. 17. r Psal. 129. Proverb. 29. Ecclesiastic. 17. s Psal. 39. t Matth. 3. u Alter. 19. x Infra ad. c. quamvis. Poly. lib. 6. tit. 20. Ivo part. 16. cap. 167. y al. cum.] orig.

C. LXII.

Item ad Rusticum Narbonensem Episcopum, epist. 90. ad Rusticum.

C. LXIII.

Item Augustinus in sermone de penitentia, ad lib. de penitentia mediana.

C. LXIV.

Item Ambrosius in c. l. i. l. i. l. i.

C. LXV.

Item Leo Papa, epist. 90. ad Rusticum.

C. LXVI.

Item Hieronymus in c. l. i. l. i. l. i.

C. LXVII.

Item in Anni Prophetam, ad cap. 4.

C. LXVIII.

Item super Danielem, ad cap. 4.

C. LXIX.

Item super Danielem, ad cap. 4.

C. LXX.

Item super Danielem, ad cap. 4.

C. LXXI.

Item super Danielem, ad cap. 4.

C. LXXII.

Item super Danielem, ad cap. 4.

ordis ventam proferi, aliter interpretanda sunt, quam ab eis exponantur. Negationes a namq. Petrus facta est satisfactio la-
 chrymarum, & trina confessio Dominice dilectionis, qua penitus
 dicitur peccatum trina negationi. Non ergo necessaria fuit erat
 certa satisfactio peccati, cuius tamen vix tempus, obedientia im-
 pendebatur sui conditoris. Imbat autem illud propheticum: b
 [Declina a malo, & fac bonum.] & illud Esaiæ: c [Dere-
 linquit impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas, &c.]
 Amplius horum nihil à peccatore exigitur. Non ergo illa auctori-
 tate Leonis Papa satisfactio penitentia negatur esse necessaria. Cu-
 libet delinquenti, sed ex tantis, qui beatum Petrum imitatus,
 hinc faculo penitus abrenouat, & quatuor vultuorum somitem
 in se sudatus mortificat. Idem illud Ioannis 1 d. Chrysolomi.
 [Laven lacryma delictum, quod pulor est voce confiteri.] &
 illud aliud, quod scribitur in epistola ad Hebræos: e [Non tibi
 dico, ut te prodas in publici, neg, ut te apud alios accuset, sed obedi-
 dire te volo. Propheta dicitur, f. revela Domino viam tuam.
 Ante Deum ergo tua confitere peccata, quod verum iudicium cum
 oratione delicta tua pronuntias, non 2 lingua, sed conscientia tua
 memoria: & tunc deum spera misericordiam te posse consequi,
 si habueris in mente peccata tua continue, malum nunquam ad ver-
 sum proximum tuum in corde retinebis.] non ita intelligendum est,
 ut sine confessione ori peccata dicantur dimitti, sed sine publica
 satisfactio. Secreta namq. peccata, secreta confessione, & oc-
 culta satisfactio purgantur: nec est necessitas, ut que seculi sacer-
 doti confessi fuerimus, demò confiteamur, sed lingua cordis, non
 carnis apud iudicem verum ea iugiter confiteri debemus. Hinc et-
 iam idem Ioannes Chrysolomus, g. ait: [Nunc autem si recorde-
 ris peccatorum tuorum, & frequenter 3 ea in conspectu Dei pro-
 mittere, & pro eis clementiam eius deprecari, citius illa delebit.
 Si autem nunc oblitiscaris peccatorum tuorum, tunc eorum recor-
 daberis, & noens, quando in toto mundo publicabuntur, & in
 conspectu proferentur omnium tam amicorum tuorum, quam ini-
 micorum, & sanctorum Angelorum, & gloriosorum virtutum.
 Non enim ad David solus dicitur: h [Quis in furore scissit,
 ego caudis manifestabitur.] sed etiam ad omnes nos hoc dicitur. Si-
 militer & illud Proferi: i intelligitur: [Qui crimen suum ultra
 cognoscens, & sua illud peccata confessionibus producit, aut resenti-
 bus aliis, quales occidit sunt, &c.] [aliis resentiens: id est,
 occulta confessione ipsi peccatum suum confitetur, non publi-
 ca illud manifestabitur.] Item illud Propheta: [Dixit, k con-
 fitebor, & tu remisisti.] id est, remisisti iudicasti. l [em-
 pta peccata dei.] Ita & illud Augustini intelligitur: m
 [Magna pietas Dei, ut ad solam promissionem peccata dimisit-
 sit, id est, remissibilia iudicaverit.] n Item ibidem. o [Vo-
 tum pro opere reputatur, citò decet facultas operis.] Unde vo-
 tum confessioni reputatur pro opere vocis, cum decet facultas
 confessioni. Item p [voluntas remouetur, non opus] ita in-
 telligitur, voluntas facit opus remunerabile, non opus voluntatem.
 Item illud. q [In quacumq. hora peccator conversus fuerit, &c.]
 converti dicitur, qui omnino vertitur: omnino vertitur, cuius o-
 pus, vox, & cogitatio ita mortificationi desudat peccati, sicut prius
 serverat iniquitati. Ita intelligitur & illud [convertimini r
 ad me, &c.] Item: s [scindite corda vestra, & non vestimen-
 ta] cui dicitur, qui nulla interiori satisfactio precedente, sed sola
 exteriori se Deum posse placare confessionem. Item cuncta que de sa-
 tisfactione mundiati, vel de Lacere resuscitatio inducuntur, ad contritio-
 nem cordis, non ad veram remissionem referenda sunt. Obstinatio
 enim animi, & confessio contentus, quedam mori est impietati,
 & supra superbia, à qua quisq. reviviscit, dum sibi per gratiam
 dolor delicti, & votum confessioni insinuat. Ad hunc citam

articulum pertinet ea, qua de votumibus, vel in hoc articulo
 ritibus, vel dilectionem Dei habentibus, vel de habitatione, & b
 ritibus Sancti facti dicitur: ut in hoc articulo, quod dicitur, d
 cuius ex cordi contritione quam habet, non ex plenaria, quod
 missione, quam nondum invenit. Sicut enim in baptisimo
 tuitur peccatum, & tamen eius pena referatur, sic per votum
 nem cordis quisq. à Deo resuscitari dicitur, licet adhuc resusci-
 ti teneatur. Non ergo pramissi auctoritates vel argumenta, per
 confessione ori, & satisfactioe sperari aliquid prebita à p
 mundati.

a pars. Extra auctoritas illa Ioannis Chrysolomi.
 Proferi c contra mentem auctori extorta videtur. d
 dicitur [non dico tibi, ut te publici accuset,] sed [non dico tibi
 apud alios te accuset.] Sic & Proferi non ait [omnino] sed
 plecter [aliis resentiens.] Unde et vultus dicitur. a. dicitur
 gi, quod sine confessione ori peccata possunt deleri. Extra
 ad exhortationem penitentia & confessione dicitur, non
 sententia contraire videtur. Vel enim, si vera extorta
 non iustitiam, sicut illud, d [Confitemini alterum pro
 stra, &c.] vel si qua iubendo sunt dicitur, non ad omnes
 sed cordis, non ad exteriorem satisfactioem, sed interio-
 rem referenda sunt. Est enim penitentia alia exterior, alia interio-
 terior penitentia est illa, de qua Augustinus ait, [Omne q
 sua voluntatis arbitrio confitetur, non potest necesse
 vatum, nisi penitentiam eum veteri vita.] & Item dicitur
 in altibus f. Apostolorum legitur dixit: [Nunc autem
 & baptizetur unusquisq. vestrum.] Sed de veteri vita
 non exteriori dicitur accipitur. De exteriori vero penit
 Ambrosius ait g. super epistolam ad Romanos: [Quis dicit
 baptisimam non querit gemitum, vel plangentem, non iudicium
 sed solam contritionem h cordis, & omnia que in
 exteriori, ut dicitur, sed interiori referenda sunt. In
 nullus unquam Deo reconciliari poterit. q illud autem
 firmi, quo quisq. negatur veniam posse consequi, nisi penit
 lamque peccati solvere penam, non hinc sententiam
 versam. Nullus enim afferitur à peccata mortuus, nisi penit
 passus fuerit penam. Sed aliud est peccatum iudicium
 & eius arbitrio de peccato satisfacere: atq. aliud, in
 teri, & secreta satisfactio peccatorum in seipso penam. Ill
 panis, quod deliquit. De hac interiori satisfactioe dicitur
 mum so. exponitur: [Quoniam s. iniquitatem meam
 sco. Tu ne penitas, quia ego punio: igitur, quia ego
 infra: l [sic Deus misericordiam dat, ut ferretur
 peccata eius sint impunita, cui igitur. Igitur enim
 nient. Misericordia est, quod homo illorum, necesse
 catum panitur.] Item in p. salmum 54. [Veritas depreca-
 id est, confessio ab hominibus, ut se accuset, & se ipse
 sponet, ut publicanus in conspectu redit iustificatus
 celo propebat: quasi Deus dicit, peccatum dicit, qui
 cati sibi, ignoscimus, quia agnoscat.] & infra. [De pecc
 tra propebat, id est, à Deo data est iustificatio confessione
 ferenda est, nec sine pena relaxari poterit, nec sine
 dantur. Ea vero, que de publica satisfactioe, vel de
 dicitur, in publica & manifesti criminibus referenda
 Peccata namq. Nabuchodonosor n, qua prelati regem
 eleemosinis redimi suavit, peccata quæ. Nunciam
 qua publica satisfactioe expiata sunt, cuncta vera

a Luc. 23. b Psal. 36. c Esa. 31. d Ambrosii sup.
 ea. c. lxxv. Sent. 4. dist. 17. e Ioann. Chrysolom. homil. 31. in
 epist. ad Hebræos. f Psal. 36. g In ead. 3. hom. h 2.
 Reg. 11. i Sup. ead. facilius. k Psal. 31. sup. ead. dixi.
 l al. indicasti. m Sup. ead. Magna. n al. indicaverit.
 o Sup. ead. si cui. p Sup. ead. facilius. q Ezech. 33.
 r Sup. ead. convertimini, & sedidite. s Videtur.

a al. habitaculum. b Sup. in hoc ead. in libro
 ex homil. 31. ad Hebr. c Sup. ead. facilius. d In
 pra. c. 3. s. omnes. & infra, de casti. dist. 4. c. omnia.
 g Ad c. 11. infra de confes. dist. 4. sine penitentia. h
 dist. 4. h al. ex corde profitemini. i Sup. ead. m
 ta. k in lib. de vera & falsa penitentia. c. 8. cap. 1.
 tentia. l Sumpta sententia, qui 17. h. m
 n Dan. 4. o Iona 2.

publica non (a Augustino a testatur) publico eger remedio, & praemissi egi, auctoritatis pro manifestis omnibus manifestis probatur auctoritate, & est confessio. Latentia vero peccata non probatur auctoritate, & est quae ar-
 & pars. Contra ea, quae in asserione huius sententiae dista-
 sunt, non tenentur, partem pondere carent. Sine con-
 sensione enim verum nullum peccatum posse dirigi, oculata vero
 iustitia secretis auctoritate publica quae, manifesta poenitentia ex-
 piam debet, si manifesta confitetur ratione subiacent. Porro sine con-
 sensione, si facta est confessio, atque grave delictum
 admissum, auctoritatis poenitentia adversum. Quomodo
 autem secundum auctoritatem Leonis: b Papa sine supplicatio-
 nibus sacrosanctis indulgentiam aequi debent, si sine oris confessione
 a peccatis secesserint emittant? Quis enim supplicatio pro peccato,
 quod adest? Item, quomodo secundum Augustinum c frustrat
 auctoritas, quae sine arbitrio sacerdotis poenitentiam agit, si si-
 ne oris confessione etiam indulgentiam impetrat? Item, Sup-
 plicatio auctoritatis dicitur de iure ligandi & solvendi solum sacer-
 dotibus a Domino creditur esse permissum, si quis sine arbitrio sa-
 cerdotis poenitentiam agit, vel secretis poenitentia, secundum Professorum,
 ad solum beneficium profertur excommunicationis, atque post satis-
 factum alij, sacerdotis iudicio solum Deo, vel altari eius re-
 mittantur? Non sunt haec praemissa auctoritatis consentanea:
 sed multum exemplis probatur adversa. Etiam c namque
 de quibusdam tibi epistola Dominus suscitavit: non tamen, ni-
 si postquam pariter & matre puella, Petro quoque, Iacobo, & Ioanne,
 & Iudaea. In quo moraliter instruitur, ut secreta pecca-
 ta, quae per mortem nulla intelliguntur, non nisi supplicationibus
 nostris, quae per patrem & matrem puella designantur, & sacer-
 dotum ministerio, quae per Petrum & ceteros intelliguntur, a Domi-
 no remissionem admittit. Item in Levitico g (Qui dominum
 laesit, ut aquam Domini teneat, vel confiteretur, non pat-
 ritur remissionem nisi factis, sacerdotis, & non ipse) sup-
 plicatio auctoritatis poenitentiam agit, ad iudicium. In quo similitu-
 dines, quod quocumque dominus confitente, vel agitur con-
 fessione per poenitentiam Domino offerre, atque pro honorum spe-
 ran de vana vita sua conversatione confessionem redimere voluerit, non
 potest hoc facere, nisi factis factis, ad est, operibus poenitentiae,
 factis supplicatio. Unde venientibus ad se turbis B. Ioannes
 non ad poenitentiam facit i poenitentiam, vel factis poenitentiae,
 sed ad factis (dicitur) ut pro qualitate redolent peccatorum, quali-
 tatem operis, dicitur, vel parum deliquit, atque, qui gra-
 viter commisit. In quoquam nullius criminis sui confessa usum si-
 ni in vobis dicitur praesens: hanc itaque quam multis gravatum, et-
 iam a licetis temporibus oportet. In k iudicium plena remissio pra-
 estatur. Unde pro non peccata peccati remissio figuratur. Sa-
 cramentum poenitentiae temporis designatur, quibus quis plenam
 poenitentiam remissionem inveniat. Non enim sicut Hieronymus l au-
 tem poenitentiam solum poenitentiam poenitentiam quibus, a
 poenitentia poenitentiam. Item ergo, ut ex praemissis colligitur,
 non poenitentia arbitrio sacerdotis designatur, & evidentissime
 non poenitentia propria vocis peccata non dimittit. Qui e-
 nim poenitentia aliter praesert, nisi primam peccata sua
 confessionem cordis, licet enim peccatum suum quis celare
 debet, & recipiat suo alii manifesta fiat: ne tamen repugnetur
 aqua tantum sine, qualem se iudicium exhibuit divina con-

soluit. Quod ex fatis superbia negari nulli dubium est: specter
 etenim superbia est, se velle videri iustum, quae peccator est; atque
 hypocrisis convinctus, qui ad imitationem primorum poenitentium
 reversione verborum peccata sua levigare conatur, vel sicut
 Can, a peccatum suum reticendo poenitentiam, suppressere querit. Unde
 auctori superbia regnat, vel hypocrisis, humilitas locum habere non
 potest. Sine humilitate vero alius veniens sperare non licet.
 Nec ergo, ubi est tacurnitas confessionis, venia est speranda crimi-
 nis. Probatur hoc eadem auctoritate Augustini, qui in libro de ve-
 ra & falsa poenitentia, cap. 10. ait.
 1 ¶ Ioannis Chrysostomi i Supra ead. c. lachryma. nati-
 tum est hoc verba esse B. Ambrosii, quem citat Magister poe-
 nitentiarum.
 2 ¶ Non lingua] Graecis est, & γλωσσῶν, & ἡ μὴ ἐν
 γλῶσσῃ, ἀλλὰ ἐν μνήμῃ. id est, praesens fundens, si mi-
 nus lingua, at saltem memoria.
 3 ¶ Et frequenter] οὐσὴν ἀντὶς αὐτοῦ φέρῃς τὸ
 ὄνομα, καὶ τὸ ἀντὶς αὐτοῦ δὲ ἐπὶ. id est, alludat illa offeras Deo,
 & pro ipsis deprecatur.
 4 ¶ Vnde evidentissimè] Loquitur ex persona adversarii
 poenitentiam sustinentis. Veri enim ex illi auctoritatibus non hoc intel-
 ligitur. Quia enim sacerdoti tanquam Deo confitetur, ut minimè
 dicitur se apud alios accusare, sed potius conscientibus alii seipsum
 poenitere. Ac manifestè Chrysostomus dicit id, quod nunc negatur
 dicere. Non dico inquit tibi, publica te ipsum, neque
 apud alios accusa. Hoc enim secundum membrum videt, in-
 dem ac primò: ut apud alios se accusare, si idem, quod seipsum
 publicare. Quare paulo post Gratianus ipse hoc, quae nunc asser-
 tur, refellit. Contra ea, quae in asserione, &c.
 5 ¶ Quoniam iniquitatem] Hic, & in alii duobus se-
 quentibus locis, non refert ipsa omnino verba B. Augustini, sed
 sententiam.
 6 ¶ Levitico] Idem & hoc loco refertur sententia Levitico
 in c. 27. non ipsa verba: idem, paulo post fit de Hieronymo.

C. LXXXVIII.

Quem poenitet, b omnino poeniteat, & dolorem Ia-
 chrymis ostendat, repraesentet vitam suam Deo per
 sacerdotem, praevient iudicium Dei per confessionem. Prae-
 ceptum enim Dominus mundandis d, ut ostenderent ora
 sacerdotibus, docens corporali praesentia confitenda pec-
 cata, non per manuum, non per scriptum manifestanda.
 Dixit enim [Oratio monstrata] & [Omnes] non unus
 pro omnibus: non alium statum nisi qui per vos peccatis,
 offerat munus à Moyse statutum, sed qui per vos peccatis,
 per vos erubescatis. Erubescencia enim ipsa partem habet
 remissionis. Ex misericordia enim hoc praecipit Dominus,
 ut neminem poeniteret in occulto. In hoc enim quod
 seipsum dicit sacerdoti, & erubescencia vincit timor,
 offensus, fit venia criminis. Fit enim per confessionem
 veniale, quod criminale erat in operatione: & si non ita-
 tum purgatur, fit tamen vitale; quod committit mor-
 tale. Multum enim satisfactionis obtulit, qui erubescen-
 tia dominans, nihil eorum, quae commisit, nuncio Dei
 denegavit. Deus enim misericors f & iustus est; sicut
 conservat misericordiam in iustitia, ita & iustitiam
 in misericordia. Opus enim est misericordiae, pec-
 canti peccata dimittere: sed oportet, ut iustus mi-
 serereatur iuste. Oportet enim, ut non solum quid,
 sed in quo doleat, consideret, si dignus est, non dico
 iustitia, sed misericordia. Iustitia enim sola damnat, sed
 dignus misericordia est, qui spirituali labore peti gra-
 tiam. Laborat enim mens patiendo erubescencia, &
 quoniam verecundia magna est poena, qui erubescit pro
 Christo, fit dignus misericordia. Vnde patet, quod quanto

a Gen. 4. b Rom. 4. dist. 17. c Luc. 17. d al. man-
 dato c Levit. 5. f al. qui misericors.

a Sen. ad. 7. b de ad. 1. c August. & ad cap. 1.
 d supra ad. 1. e supra ad. 1. f supra ad. 1.
 g Ex Levit. 11. h al. vobis confiteretur. i Luc. 3.
 k Levit. 25. l In
 Gen. 4. dist. 17.

